

Lammermoori koloratúrák Nyomdászok — éjszaka

A vérszomjas sztori **Walter Scotté**. Mielőtt fölmege a függöny, az egyik család már javarészt kiirtotta a másikat, a hátralevő feladat, hogy elparentálják a még megmaradottakat. Hanem félre a tréfát: az operai köztudat inkább mosolygós arcáról ismeri **Gaetano Donizettit**. Pedig a „bergamói hatvány”, mint látható, tudott tragikus is lenni. Saját kis életét ugyanolyan elborult elmével fejezte be, aminő sőtét árnyak víziói csapnak elő némely operájának színpadáról. Közülük az **Anna Bolena** pár esztendeje ment, a jóval ismertebb **Lammermoori Lucia** pedig, kisebb-nagyobb megszakításokkal, bő másfél évtizede reper-toárján a szegedi társulatnak. Még **Vaszy** vette elő a nagyszínházban **Lehoczky Évával**, aki hosszabb külföldjárása után éppen csak lehorgonyzott, hogy aztán sebtében magához szólítsa a budapesti Opera; az előadást később többször fölújították, — legutóbb most pénteken a Zenés színházban.

Ami ittmaradt belőle még az 1970-es **Vaszy-érából** — **Angyal Mária** tiszta eszköze, nemes, vonalvezetésű rendezése; **Réti Csaba** fényes, magabiztos Edgárja, ennek az elpusztíthatatlan tenoristának tán legnagyobb szerepdobása — kiállta az idő próbáját. Legföljebb **Sándor**

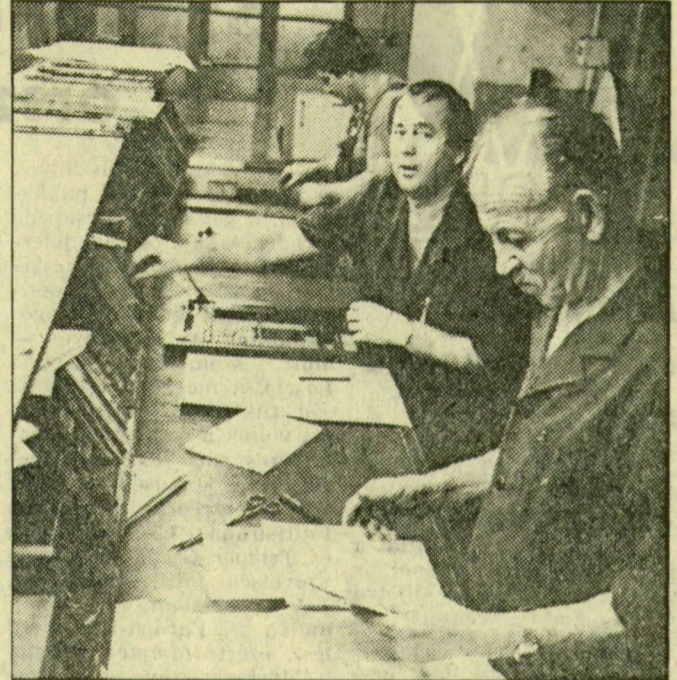
Felújítás a színházban

Lajos csóválná most a fejét, szegény ha élne, díszletei láttán: a ravenswoodi parkot kőpadosul, szökőkutasul, bizony kastélyfalakkal tapétázta körül a színpadi szükség. Dehát effajta apró szépségflastromok most nem szeghették kedvét a lelkes publikumnak. S nem szeghették az előjáték pótyógós ritmusai, érzéketlen zenekari megoldásai, csúszkáló kórusai sem. Hiszen hamarost színre lépett — az imént emlegetett kastélyparkban — **Lammermoori Lucia** alias **Iván Ildikó**, s mire elénekelte a forrásvíz balladáját, majd az álomszép szerelmi duettet **Réti Csabával**, fölmelegedett az ájer. Érezni lehetett, **sztaravató szertartásra** készül a nézőtér, s ehhez immár minden segítséget megad a **Cser Miklós** dirigálta, mind fegyelmélettebb, mind ihletettebben muzsikáló stáb. (Rövid pár nap leforgása alatt másodsor tapasztnai, minő félelmetesen sokkoló hatású egy fölajzott nézősereg a színpadra. Minap a **Hair-en**, most meg itt kapott „lő-

kést” az előadás attól, hogy a közönség lázas ünneplésbe fogott — persze a dolgok természetéhez tartozik, ha az impulzust mégiscsak a rivaldán túlról várhatni.) **Iván Ildikó** lélegzetállító dolgokat produkált. Meleg ívelésű dallamformálásait kristálytisztán gyönyöröző koloratúrák himezték át, a gyilkos futamokat játszi könnyedséggel szórta ki anélkül, hogy akár pillanatokra is őszintétlennek, önmutogatónak tetszett volna. Ime egy fiatal énekesnő, aki szemünk láttára, hónapok alatt futotta meg nagy formáját. (Állítólag Pesten is letette névjegyet mostanában, a **Cosi Fiordiligije** volt. Koloratúrinséges időkben valóságos kincs csak el ne rontsák.)

Mint mondtam volt, remekelt **Réti Csaba** is: kettejük igazi **jutalomjátéka** ez a friss **Lammermoori-felújítás**. **Lord Ashtont** néhány markáns vonással **Egri László** festette színpadra, s **Raimondkint** kellene meg (aggódó) megjegyzést tenni **Szakály Péterről**: vigyázzon a hangjára. Van mi feltennie ugyanis, szép tartott hangjai, gregoros hajlításai mellé levegős, szürke frázisok szüremkednek: a jövő komoly basszista-esélye, legyen rajta, ne maradjon pusztá ígéret...

Nikolényi István

A címszedő és a tördelőstáb, Gajdacsi Sándor vezetésével

Néhány évvel ezelőtt gyakran megfordultam a Szegedi Nyomda laprészlegénél, úgy mond: helyettesíteni a beteg vagy éppen a szabadságát töltő „estis” kollégát, az éjszakai tördelőszekertőt. Gyakran muszájból vállalta az ember, esetenként a némi prémiumért, de leginkább a forttyogó ólom szagaért, szakma- és hivatásteretből. És most is jó volt — visszatérni.

A teremben neonfény szűkíti a pupillát, az óskori szedőgépek ismert zenéje fogad, csilingelő billentyűk, kattogó csápkarok emelkednek és süllyednek az ólom-ból kiöntött sorok ritmusára. Láncok gyöngyszeme tartja az ólomrudat a „minikazánba”, és a rúd minden betű „előhívása” után kisebb lesz néhány ezredmilliméterrel.

Megnyugsom, amikor feltűnik Gajdacsi Sándor szikár alakja, rám köszönnek régi ismerősök a szedőgépek mellől. Az éjszakai műszakban dolgozók mindig kiváltják nagyrabecsülésem.

A szakmák többségében azonban csak egy hétig tart az éjszakázás, a nyomdászoknál — legalábbis a laprészlegnél — örökös...

Fognak a kéziratok, gyűlnek az ólomsorok. A szűszeszánányi szünetben Gajdacsi Sándorral beszélgetünk:

— Egy időben menekültek a nyomdászok a laprészlegtől. Milyen most a „csapat”?

— Jó gyerekek. Dolgoznak. A munkában soha nincs velük gond. Nyomdászok csak a legkeményebb fajtából jönnek el a srácok, olvannak, mint én!

— Mióta dolgozik a Szegedi Nyomdában?

— 1950 óta, tehát 35 éve! A laprészleg vezetője pedig 1968 óta vagyok. Nehezen szokott hozzá a családom, hiszen tudja, az asszonyok azt szeretnék, ha a férjük mindig otthon tartózkodna. Elmagyaroztam, hogy ez a szakma az életem, próbálgatok hozzájárulni. Még mindig jobb, mintha vas-

utas lennék, akkor sem találkoznánk sokat. A számításom mindig megtaláltam a szakmában, és harminc év alatt egyszer sem jutott eszembe, hogy megbánjam. Szeretem a Délmagyarországot, ezt olvasom, ráadásul hamarabb, mint bárki, hiszen már a kéziratokból megtudom, mi lesz a holnapi újságban.

— Mi a véleménye az újságírókról?

— Még akkor sem haragszom rájuk, ha saját hibájukat a nyomda ördögére fogják! Értelemzavaró sajtótöhibát, rettegett leiterjakabot mi is elkövetünk. Azt viszont kötelezővé tennem, hogy a kezdő újságírók megismerjék a szedés, tördelés, korrekció folyamatát, szippantsanak az ólomgözs levegőből.

— Hány kezi- és gépszedő csinálja a holnapi lapot?

— Tizenegyen — mondja és mint jó csapatkapitány, sorolni kezdi a neveket: — **Rácskai István, Márki Imre, Héja Zoltán, Kiss János, Priskin Sándor, Dancsó László, Molnár István, Lengyel Zolt, Forgó László, Rarkas Kálmán, Vágó József, Szabó Károly, Suták Alajos.** Rajtuk kívül korrekto- rok, motírozók, polimerek és rotációs gépmesterek alkotják a stábot.

— Harmincöt éve nyomdász, 18 éve a laprészleg vezetője. Nem fáradt bele az örökös éjszakázásba?

— Nem tudok elfáradni. Még két év 7 hónapom van a „büntetéséből” — mondja huncut mosoly kíséretében, majd hozzáteszi: — Bármennyire nem hiszik el, 1988 szeptemberében nyugdíjba megyek!

Priskin Sanyi bácsiról mindenki szeretettel beszél. Hej, ha tudnák a kollégák, hány hibát korrigált cikkeikben! Nyugdíjazása után sem tudott elszakadni a pályától. Ma a Sajtóházban találkoztunk nap mint nap, kezében kötegnyi hirdetés. **Fia, ifjú Priskin Sándor**, a nyomdában maradt. Szavát tanuló korában is alig lehetett hallani. Megkapta a kéziratot, leült a szedőgép mellé, és észrevétlenül, csendben, nagy szorgalommal dolgozott, ugyanúgy, mint most. 33 éves, nős, egy 10 éves kislány édesapja.

11 éve a laprészlegnél dolgozik. A szakmáról így beszél:

— Nagyon szeretem, amit csinálók, anyagilag is megbecsülnék. Sajnos, a családom egyre nehezebben viseli el az éjszakázást. Alig találkozunk...

Szabó Károly 1959 óta nyomdász.

— Hentes- és mészáros- szakmát tanultam 1951-ben

Budapestről **Mórahalomra** vonultam be, itt ismertem meg a feleségem. Így kerültem Szegedre. Izületi bántalmaim miatt az orvos azt javasolta, hogy olyan munkakört keressék, ahol zárt, fűtött helyen dolgozhatok. Ezt több kísérletezés után a nyomdában találtam meg. Megtetszett, hogy minden nap újdonságokkal, érdekes-ségekkel foglalkozhatok, hiszen erre vagyok a legfogékonyabb.

— Emlékezik-e valamilyen nagy bakijára?

— A 27 év alatt egyszer követtem el nagyobb hibát, mégpedig a paksi atomerőmű építkezéséről írt cikkben. Pakett helyett parkettet szedtem. Az építkezés befejezéséről szolt a cikk, és eszembe sem jutott, hogy úgynevezett pakettet használtak fel és nem parkettet.

Márki Imre címszedő, 1967 óta dolgozik a laprészlegnél, 33 éves.

— Melyik munkájára emlékezik legszívesebben?

— A montreali olimpiai stábra, 1976-ban. Betyár jó melő volt. Büszkék voltunk arra is, hogy hajnali 3 órakor meg anyagot adtunk. A Délmagyarország volt az ország legfrissebb lapja. Emlékszel? **Tordasi Ildikó** hajnali 3-kor vívta a döntő asszót, de már nem tudtunk tovább várni. Kiszedtük a címet, hogy **Tordasi olimpiai bajnok**, te meg leadtad hozzá a szöveget. Tíz év távlatból elárulhatjuk. Már nyomták az újságot, amikor 4:4-re állt a döntő asszó. Valamennyien imádkoztunk... Csak később jutott eszünkbe, mi lett volna, ha nem **Tordasi vívsi** be a döntő találatot! **Óriási**, de szerencsés bravúr volt...

Forgó László 1962-ben szabadult fel nyomdászként. Hatvanból került Szegedre, és azóta a Délmagyart „szedi”. Negyvenéves, nős, két „nagylány” édesapja.

— En már úgy döntöttem, hogy nyugdíjig itt dolgozom. Az éjszakázást először családi okokból vállaltam, ma már megszerettem ezt a munkát. Egy nagy elszédéssemre emlékezem. Azt kellett volna kiszednem, hogy „szarvasmarhák legelnek a nagy, hideg, borús ég alatt...” És mi lett belőle? „Szarvasmarhák legelnek a hidegháborús ég alatt...” No, ezért egy „papirt” is kaptam...

Elmúlt 2 óra. Fárad a neonfény a szedőteremben, a billentyűk is halkabban zenélnék. Nem fogy már az ólom olyan gyorsan a lége-lyekben. Egyre nehezebb lesz a levegő is. Aztán sorban leállnak a gépek pihen- ni.

Kimosakszanak, és elindulnak haza, amikor mások már ebrednek. Nyomdászok

Bagaméry László

Boszorkányok és más hiedelmek

Hiába született Magyarországon, s töltötte itt gyermekkorát, közel járt az ötvenhez, amikor az első magyar szót megtanulta. Két és fél éve itt él, néprajzi kutatásokat végez, eredetiben olvassa **Móra Ferencet**, **Petőfit**, **József Attilát**.

Konrad Gerescher bácskai szülőfalujának utcáin kizárólag horvátul, otthon németül beszéltek. A fiatal ember Újvidékre járt gépészeti technikumba. A belgrádi rádió irodalmi pályázatán háborús élményeket feldolgozó novelláival elnyerte az egyik díjat. Közben 1953-ban családjával az NSZK-ba költözött. Gépészmérnökként dolgozott Stuttgartban, s csak néhanapján vetette papírra gondolatait. 1973-ra összeállt első kötete. Azóta további hét jelent meg. Versek, novellák, legújabbán néprajzi témájú írások.

— Ot éve foglalkozom néprajzzal — mondja. — Azt szeretném feldolgozni, megőrizni, amit gyermekkoromban láttam.

— Gépészmérnök, író, vagy néprajzkutató?

— Is-is. Másképp látom a dolgokat, mint egy tisztán elméleti ember, mert a tudományos oldal mellett jól ismerem a gyakorlati munkát is. Egyik könyvemben például kétszáz dunai sváb szakmát gyűjtöttem össze, ezek közül ötven Szeged környékén is megtalálható.

— Apropó Szeged. Miért éppen ezt a várost választotta?

— Először Budapesten akartam dolgozni, de megismerve Szegedet, sokkal jobban tetszett. Itt minden megtalálható, amit szellemi „munkás” igényel: kellemes, barátságos milió, vidéki és nagyvárosi részek egyaránt. No és néprajzi szempontból érdekes környék.

— Most milyen téma foglalkoztatja?

— Elkészült a „babonák-ról, népszokásokról” szóló könyvem, címe: **Macska balról**. Régi hiedelem, ha balról jön, szerencsét hoz, ha jobbról, veszedelmet. A tanyavilágban, ahol se víz, se villany, maradtak meg az igazi eredeti hagyományok. Nem az a fontos, milyen régi élet folyik itt, hanem, hogy milyen érdekes volt az élet régen

Konrad Gerescher állomásaiból: Bácska—NSZK—Szeged...

— Hol jelenik meg az új könyv?

— Az NSZK-ban. Sokan vannak hozzá hasonló ki-telepeült svábok, akiket érdekel a téma. Eljutott a német olvasókhoz a szegedi boszorkányok meg más hiedelmek híre. Ezután az **Ott-hon** című sorozatomat foly-

tatom, melyben a dunai svábok életét vizsgálom. Sok hasonlóságot találni az egymás mellett élő svábok és magyarok életmódja között, átadták-átvették egymás szokásait.

— Hogyan érzi magát Szegeden?

— Köszönöm, nagyon jól. A szegediek nagyon kedvesen viselkednek a vendéggel. Mindenhol kapok segítséget, jól tudok dolgozni.

— Mit kedvel, és mit nem?

— Jobb a kenyér és rosszabb a sör. A magyar konyha nagyon izletes és változatos. Megismertem és megszerettem a népdalokat, nótákat, a szabadteri játékokat, a színházat. És vettem egy szép kis tanyát a környéken.

— Letelepülni szándékozik?

— Csak addig maradok, amíg az irodalmi nyelvet jól megtanulom Magyarul is szeretnék egyszer írni. Ez azonban még soká lesz, most tartok ott, hogy kezdtem érteni a levéltári zseveket. De ha egyszer hazamegyek, biztos vagyok benne, mindig visszatérek majd.

Varju Erika

Ma az irodalmi kávéházban

A Csongrád Megyei Hírlap estje

Laptársunk, a Csongrád Megyei Hírlap kollektívája mutatkozik be ma, hétfőn este hat óratól az irodalmi kávéházban. A **Royal Szálló** nagytermének házigazdájától, **Tamasi Mihály** főszerkesztőtől kértünk rövid előzetest.

— Örülünk a lehetőségnek, hogy szegedi olvasóinknak is bemutatkozhatunk. Annál is inkább, mivel a megyei tömegtájékoztatás strukturájának megfelelően kevés példányszámban jelenünk meg Szegeden, ahol előfizetőink-olvasóink száma alig haladja meg az ezret. A Hírlapból egyébiránt a megye más városai-ban, helyeiseiben naponta 45 ezer, szombatoként 46 ezer kel el. Hódmezővásár-

helyen és Makón mutációs oldalaink készülnek, de e két város életéről természetesen más helyüft is beszámolunk. 1984. októberében emlékeztünk meg a lap indulásának 40. évfordulójáról: 1944. október 23-án látott először napvilágot elő-dünk, a **Vásárhelyi Népe**. A Csongrád Megyei Hírlap elődeinek tekintni a szentesi **Magyar Alföldet** és a **Ma-kói Népijságot** is, melyek a kommunista párt helyi orgánamaként járultak a szocialista átalakulás ügyéhez, a munkáshatalom megte-remtéséhez. A megyék át-szervezésével együtt 1949. október 30-án került először utcára az MDP megyei bi-rodalmának új fóruma, a **Viharsarok**. Itt kezdte mun-kaját szerkesztőségünk

nyugdíjasainak, idősebb újságíróinak többsége. Mai fejlecével 1956. november 20-án, az ellenforradalom után jelent meg a megyei újság.

Testvér-lapunk vezető munkatársai szeretnék meg-ragadni az alkalmat, hogy elmondhassák, milyen ter-vek foglalkoztatják a szer-kesztőseget, hogyan dolgoz-nak. Kíváncsian várják a kávéház vendégeinek észre-veleteit. A felmerülő kérdésekre a főszerkesztő mellett **Bedő Nándor** főszerkesztő-helyettes, **Bálint Gyula** György főmunkatárs (párt-élet), **Polner Zoltán** főmun-ka-társ (művelődésügy), **Hon-ti Katalin** rovatvezető (bel-politika) és **Arva Éva** ripor-ter (gazdaságpolitika) vála-szol